

Raadsnota

Raadsvergadering de dato 12 april 2021

Onderwerp: Actieplan: Jeugdbeleid van, voor en door de jeugd

Aan de gemeenteraad,

1. Doel, Samenvatting en Advies van het raadsvoorstel

Uit onderzoek komt naar voren dat:

- jeugdigen vinden dat er voor hen te weinig is te beleven in de gemeente Valkenburg en dat er geen locaties zijn waar jeugdigen kunnen samen komen;
- het aanbod aan vrij toegankelijke hulp en ondersteuning bij lichte problemen bij opgroeien en opvoeden in Valkenburg heel klein is.

Met dit voorstel werken we aan het oplossen van deze bevindingen. Dat doen we door jeugd- en jongerenwerk en gezins- en jongeren coaching in te zetten. Zo werken we aan het zelforganiserend vermogen en de zelfredzaamheid van burgers. Hiermee versterken we ook de informele netwerken in de gemeenschap en daarmee de gemeenschappen.

2. Situatie / Aanleiding / Probleem

In uw vergadering van 9 december 2019 stelde u € 31.000,- beschikbaar voor het opstellen van een brede beleidsnota jeugd. Om tot een brede nota te komen zijn twee stappen gezet:

Onderzoek onder jongeren

Het onderzoek onder jeugdigen zie de bijlage *Preventief Lokaal Jeugdbeleid Valkenburg aan de Geul*, laat zien dat:

1. Activiteiten voor jeugdigen worden gemist: de jeugdigen geven aan dat er weinig activiteiten voor jeugdigen zijn in de gemeente
2. Locaties voor jeugdigen worden gemist: de jeugdigen missen plekken om samen te komen en elkaar te ontmoeten.

Analyse van het voorliggende veld jeugdhulp

De tweede stap behelst een analyse van het vrijwillige aanbod voor jeugdigen en hun ouders/verzorgers die kampen met vragen bij opgroeien en opvoeden. In 2019 maakte 14,46% van de jeugdigen in Valkenburg gebruik van individuele jeugdhulp. Dat is hoog vergeleken met al onze burens behalve de gemeente Maastricht. In Eijsden-Margraten 12,72% in Gulpen-Wittem 11,22% en Voerendaal slechts 9,63%. Maar ook in vergelijking met het Nederlandse gemiddelde van 10%. Een belangrijke verklaring hiervoor is het kleine aanbod aan vrij toegankelijke hulp en ondersteuning bij lichte problemen bij opgroeien en opvoeden. Dit zorgt ervoor dat ook voor lichte vormen van ondersteuning een beschikking voor jeugdhulp wordt ingezet.

3. Relatie met bestaand beleid

Onze doelen en dus activiteiten binnen het brede sociale domein zijn gericht op:

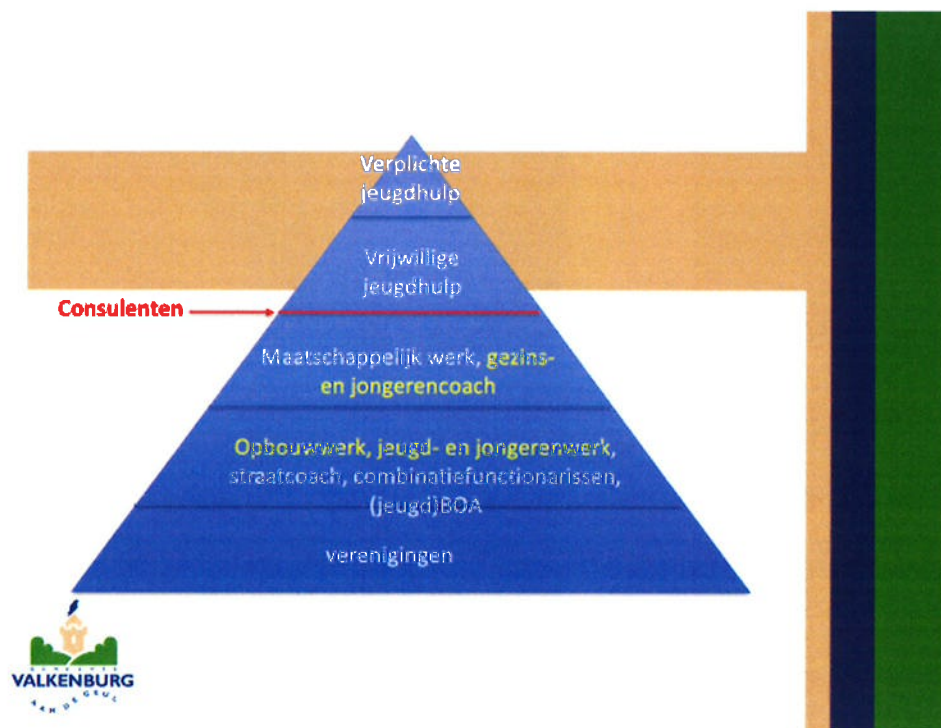
- het zelforganiserend vermogen van burgers;
- de zelfredzaamheid en participatie van burgers;
- het versterken van informele netwerken;

- het verbeteren van de afstemming van maatschappelijke organisaties op behoeftes en vragen van burgers;
- het versterken van de samenhang tussen welzijn, wonen en zorg.

Deze doelstellingen liggen ook aan de basis van de noties van buurtkracht en menskracht zoals verwoord uit het Coalitieakkoord 2018-2022 en het gedachtegoed over zelfsturing uit de nota *Meedoen in Valkenburg aan de Geul: een andere kijk op participatie van burgers*. Dit betekent dat in de benadering van de gemeenschappen en de aanpak van vraagstukken die daar spelen er primair sterk wordt geacteerd vanuit de eigen kwaliteiten en capaciteiten die in de samenleving verscholen liggen. Daar waar burgers zich (tijdelijk) niet meer zelf kunnen redden, moeten voorzieningen vanuit de gemeente ingezet kunnen worden. Dat moet snel en efficiënt gebeuren, zonder grote administratieve (langdurige) procedures.

4. Gewenst beleid en mogelijke opties

Hieronder een schematische weergave van het sociaal domein.

De driehoek moet weergeven dat hoe hoger je erin zit, hoe minder mensen het betreft. Als we de cijfers uit paragraaf 2 erbij halen, dan betreffen de twee bovenste segmenten (de vrijwillige en de verplichte hulp) in 2019 14,46% van de jeugd in onze gemeente. Kijken we naar onze uitgaven, dan moeten we de driehoek omdraaien en zien we dat we het meeste geld uitgeven aan de verplichte hulp en het minste aan de sociale basis: ons verenigingsleven. Belangrijker is echter dat de geel geschreven functie in Valkenburg ontbreken terwijl zij een belangrijker rol kunnen spelen in juist het verkleinen van de top van de driehoek. Wij gaan onder de rode streep in de figuur investeren. Dat doen wij met als doel om die 14,64% te verkleinen. Wij streven ernaar om dit cijfer over 4 jaar te hebben teruggebracht tot 10%, het huidige landelijke gemiddeld. Dus ruim 30% minder jeugdigen die aanspraak maken op jeugdhulp.

Inzetten op gezins- en jongerencoaching

Wij zetten in op gezins- en jongerencoach en verwachten dat dit in omvang zal groeien. Dit en volgend jaar zien wij als periode om deze functie haar plek te laten vinden en krijgen in de netwerken in en om jeugdigen en hun ouders/opvoeders. Recent publiceerde Andersson Elffers Felix haar rapport naar de tekorten in de jeugdzorg en wat eraan te doen. Het rapport geeft aan dat een kostenbesparing is te bereiken door de lokale teams direct hulp te laten verlenen. Met de gezins- en jongerencoach geven we hieraan invulling. Deze functionaris doet hetzelfde werk als de Praktijk Ondersteuner Huisarts (POH) in de huisartsenroute. In plaats van naar een jeugdhulpverlener stuurt de huisarts jeugdigen en ouders eerst naar de POH. De POH verdiept zich in de vraag en de ervaringen laten zien dat deze POH in 65% van de gevallen een verwijzing naar jeugdhulp voorkomt. Slechts 35% van de bezoekers van de POH wordt uiteindelijk doorverwezen naar specialistische jeugdhulp. Wij verwachten dat de inzet van de jeugd- en gezinscoach zal leiden tot een vermindering van het aantal aanvragen voor jeugdhulp via onze consulenten. Tevens krijgen deze functionarissen de opdracht om te bekijken welke vragen van jeugdigen en ouders kunnen worden aangepakt via preventieve activiteiten zoals kennis- informatiebijeenkomsten. Wij verwachten dat we op deze manier de instroom in de specialistische jeugdhulp flink kunnen beperken.

Inzetten op jeugd- en jongerenwerk

Wij gaan geen activiteiten voor jeugdigen organiseren en ook geen 'jongerensoos' exploiteren. Dat wil niet zeggen dat er geen activiteiten voor jongeren moeten komen. En ook niet dat de behoefte van jongeren aan een eigen plek geen invulling verdient. Dat zeker niet. In tegendeel. Alleen is het niet de gemeente die activiteiten moet organiseren en jongeren centra moet exploiteren. Dit moet vanuit de samenleving in het algemeen en de jongeren in het bijzonder komen. Wat wij wel gaan doen ervoor zorgen dat jeugdigen die handen en voeten willen geven aan activiteiten voor zichzelf en hun leeftijdsgenoten en ouders die dit willen doen voor hun jonge kinderen op ondersteuning kunnen rekenen van jeugd- en jongerenwerk. Jeugd- en jongerenwerk dat jeugdigen, en voor jongere kinderen de ouders/verzorgers, stimuleert en begeleidt bij het zelf activiteiten organiseren met en voor elkaar en deze activiteiten, daar waar het kan en meerwaarde heeft, te verbinden met elkaar, het verenigingsleven, de gemeenschapshuizen en de gemeenschap. Jeugd- en jongerenwerk dat daar in onze kernen actief is waar jeugdigen zich bevinden. Het rapport *Preventief lokaal jeugdbeleid Valkenburg aan de Geul* wordt hierbij als nul situatie en basis gebruikt.

Wij zetten hierbij jeugd- en jongerenwerk en na twee jaar, dus medio 2023 bezien we vervolgens of de initiële inzet te weinig, genoeg of te veel is. Hiermee vullen we het gebrek aan deze functie zoals dat wordt geconstateerd in *Preventief Lokaal Jeugdbeleid Valkenburg aan de Geul*.

Zo hopen wij te bereiken dat:

- onze jeugdigen ervoor zorgen dat de jeugdigen, indien gevraagd over vier jaar aangeven dat er in de Valkenburg aan de Geul veel te doen is voor hen. Ervoor zorgen met ondersteuning van het jeugd- en jongerenwerk;
- onze jeugdigen hun zelforganiserend vermogen ontdekken en inzetten, eerst voor elkaar en als ze ouder worden voor de gehele samenleving;
- er een permanente aanwas ontstaat van jeugdige vrijwilligers die zich inzetten voor elkaar en in toenemende mate ook voor al onze inwoners;
- er nieuwe (informele) netwerken ontstaan, netwerken die de al bestaande versterken, en als laatste;
- minder jeugdigen een beroep doen op jeugdhulp.

Young Leaders

Jeugdigen die zich willen inzetten voor anderen, kunnen deelnemen aan een Young Leaders traject. In zo'n traject ontdekken jongeren waar zij goed in zijn, leren ze om samen te werken. Door dit traject te volgen maken jongeren positieve impact en leren ze zaken die ze in het vervolg van hun loopbaan kunnen gebruiken. De aanpak leidt jongeren op tot actieve rolmodellen. De jeugd- en jongerenwerkers nemen ook deel aan deze training maar met een ander doel, namelijk om deze trajecten zelf te kunnen verzorgen. Of nog een stap verder, Young Leaders te begeleiden bij het verzorgen van dit traject.

Investerings- en activiteitenbudget

Wij reserveren jaarlijks € 50.000,- als werkbudget. Budget waarmee de jeugd- en jongerenwerkers snel kunnen inspelen op vragen vanuit de jeugd maar dat ook de gezins- en jongerencoaches kunnen gebruiken om kennis- en voorlichtingsactiviteiten te organiseren. Snel inspelen wil niet zeggen dat we overal JA tegen zeggen. Ieder idee wordt beoordeeld op de bijdrage die het levert aan de hierboven genoemde effecten.

Jeugd aan Zet prijsvraag

In het kader van de Jeugd aan Zet wintereditie hebben wij subsidie aangevraagd. Die subsidie gebruiken wij om dit beleid een kickstart te geven. Wij gebruiken dit geld als prijzengeld in een wedstrijd voor jeugdigen. Een wedstrijd waarbij ze via een kort filmpje duidelijk maken welke activiteit zij graag in Valkenburg zouden willen zien. En niet alleen willen zien, maar ook mee zouden willen organiseren. Uit de inzendingen worden er vier of vijf gekozen waarover de jeugd het meest enthousiast is en die krijgen een prijs van € 2.000,-. Een beginkapitaal voor het organiseren van de activiteit. Daarnaast krijgen ze ondersteuning van het jongerenwerk en als start bij het organiseren van de activiteit, als groep een Young Leaderstraject.

5. Samenwerking

De nieuwe functionarissen moeten hun positie en plek vinden in de Valkenburgs netwerk. Zij moeten de samenwerking zoeken met de andere partijen in het rode deel van de driehoek de op pagina 2. Daarbij verwachten wij van de jeugd- en jongerenwerkers dat zij vooral ook de verbinding zoeken met de basis van de driehoek: de gemeenschap en het verenigingsleven en de daar werkzame professionals zoals de combinatiefunctionarissen en straatcoaches. De Gezins- en Jongerencoach zal de verbinding moeten zoeken met de consultants en in voorkomende gevallen ook met de partijen boven de rode streep.

6. Aanbestedingen

Bij de invulling van deze functies zetten we in op de 3 R's: Relatie, Resultaat en Regie:

Relatie

Vertrouwen is de basis van het werk van een Gezins- en Jongerencoaches en jeugd- en jongerenwerkers. En vertrouwen, zo luidt het bekende spreekwoord, komt te voet en gaat te paard. Dit betekent dat wij zoeken naar een partner voor de lange termijn. Die lange termijn is van groot belang omdat het succes van deze functionarissen staat of valt met de medewerking van andere partners in het veld. Zo kunnen het jongerenwerk, de combinatiefunctionarissen en het opbouwwerk elkaar versterken. Het jongerenwerk kan de jeugdigen inzicht en handvatten bieden bij het omgaan met bijvoorbeeld bewoners van een buurt. De kans op succes wordt hierbij veel groter als een opbouwwerker de bewoners inzichten en handvatten biedt over hoe om te gaan met jeugdigen. Daarom zoeken wij nadrukkelijk een partner voor de lange termijn.

Resultaat

Wij sturen op resultaat op effecten in de samenleving, niet op input zoals uren inzet. De inzet van de jeugd en gezinscoach moet leiden een daling van het aantal indicaties jeugdhulp en de ermee verbonden kosten. Wij sturen hier nadrukkelijk op in onze gesprekken met de partner. Wij verwachten dat onze partner aangeeft welke effecten hij denkt te gaan bereiken, daarover maken we afspraken en we monitoren of we de resultaten ook bereiken.

Ook de inzet van het jeugd- en jongerenwerk moet op termijn bijdragen aan de daling van de indicaties jeugdhulp, zo is onze verwachting. Maar de relatie tussen de inzet van de jeugd- en jongerenwerkers en het aantal indicaties is minder direct. Het directe resultaat van de inzet van het jeugd- en jongerenwerk willen we zien in het aantal activiteiten voor en door jongeren, het aantal jongeren dat hierbij is betrokken en uiteindelijk moet dat ertoe leiden dat jeugdigen over vier jaar aangeven dat er veel voor hen te doen is, dat ze tevreden zijn over het aanbod. Ook hier verwachten wij dat onze partner aangeeft welke resultaten er bereikt gaan worden.

Regie

Valkenburg aan de Geul is een regiegemeente die naar partners zoekt bij het bereiken van haar doelstellingen. Ook voor de functies Jeugd - en Jongerenwerk en Jeugd- en Gezinscoach gaan we op zoek naar een partner. Bij die zoektocht kijken we breder dan alleen deze functies en zoeken we de verbinding met de straatcoaches, het maatschappelijk werk en de combinatiefunctionarissen. Dit omdat ze allemaal meewerken aan dezelfde opdracht. Wij gaan daarom nadrukkelijk kijken hoe wij die samenwerking via onze rol als opdrachtgever maximaal kunnen bevorderen. Dit kan ertoe leiden dat we andere afspraken moeten maken met onze huidige partners of dat we moeten zoeken naar één of meerdere andere partijen.

Hierbij zoeken we vervolgens de best passende manier van financieren, subsidie, inkoop of andere manier.

7. Duurzaamheid

Zoals hierboven al gezegd in de paragraaf *Financiën* hieronder gekwantificeerd, verwachten wij dat deze aanpak op termijn leidt tot een kostenbesparing op de kosten jeugdzorg. In de volgende paragraaf onze inschatting van deze opbrengst en natuurlijk ook de ermee verbonden investeringen. Investerings die voorafgaan aan de besparingen want hier geldt nadrukkelijk dat de kosten voor de baten gaan.

Geldelijke opbrengsten zijn mooi en belangrijk. Het zijn echter niet de enige noch de belangrijkste opbrengsten die wij van deze aanpak verwachten. Wij verwachten structureel meer activiteiten voor jongeren georganiseerd door jongeren en daarmee ook meer jongeren die zich actief inzetten. Jongeren die hierdoor de kennis en ervaringen opdoen waarvan ze hun hele leven profijt hebben. Kennis en ervaring die ten goede komt aan onze dorpen, gemeenschappen en verenigingen. Hiermee versterken we voor nu en de toekomst de zelfredzaamheid van onze jeugdigen en het zelforganiserend vermogen van onze gemeenschappen.

8. Financiën

In de tabel hieronder ziet u het totaal van de investering en ook de besparingen die wij verwachten hiermee te realiseren. Zoals u ziet verwachten wij dat wij door deze investering in 2025 € 600.000,- te besparen op de uitgaven jeugdhulp. En zoals gezegd willen wij met deze investering de instroom

in de jeugdhulp verminderen. Verminderde instroom betekent minder 'beschikkingswerk' voor onze consulenten en minder administratieve kosten. Wij verwachten zo op termijn € 200.000,- te besparen op de uitvoeringskosten. Om die besparing te kunnen bereiken is een investering van in totaal € 500.000,- nodig in Gezins- en Jongerencoaching en Jeugd- en Jongerenwerk.

Lasten	2021	2022	2023	2024	2025
Gezins- en	€ -100.000,00	€ -200.000,00	€ -250.000,00	€ -300.000,00	€ -300.000,00
Jeugd- en	€ -75.000,00	€ -150.000,00	€ -150.000,00	€ -150.000,00	€ -150.000,00
Activiteitenbudget	€ -25.000,00	€ -50.000,00	€ -50.000,00	€ -50.000,00	€ -50.000,00
Totaal	€ -200.000,00	€ -400.000,00	€ -450.000,00	€ -500.000,00	€ -500.000,00
Baten					
Besparing kosten jeugdhulp	€ 100.000,00	€ 225.000,00	€ 375.000,00	€ 590.000,00	€ 615.000,00
besparing uitvoeringskosten		€ 50.000,00	€ 100.000,00	€ 185.000,00	€ 185.000,00
Totaal	€ 100.000,00	€ 275.000,00	€ 475.000,00	€ 775.000,00	€ 800.000,00
Saldo	-100.000,00	-125.000,00	25.000,00	275.000,00	300.000,00

De inzet van deze functionaris zal zichzelf terugverdienen door lagere uitgaven jeugdhulp. Alleen kost het enige tijd voordat dit effect is bereikt omdat de functionaris eerst positie moet krijgen in het voorliggende veld en dat kost tijd en inzet. Zoals u in de tabel hierboven ziet, verwachten wij dat de investering vanaf 2023 in toenemende mate rendement gaat opleveren. Voor 2021 (€ 100.000,-) en 2022 (€ 125.000,-) hebben we aanvullende financiering nodig in totaal € 225.000,-. De kosten gaan voor de baten. Wij vragen u hiervoor gebruik te mogen maken van de reserve sociaal domein.

9. Communicatie

----

10. Afwegingen en Advies

Wij adviseren u:

1. De nota Preventief Lokaal Jeugdbeleid Valkenburg aan de Geul vast te stellen;
2. Het college van burgemeester en wethouders de opdracht te geven om invulling te geven aan het beleid conform dit voorstel;
3. Incidenteel een bedrag van in totaal € 225.000 te onttrekken uit de reserve sociaal domein, verdeeld naar € 100.000 in het 2021 en € 125.000 in 2022.

11. Bijlagen

---

1. Preventief Lokaal Jeugdbeleid Valkenburg aan de Geul

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Valkenburg aan de Geul,

mr. G.S. Reehuis
algemeen directeur/gemeentesecretaris

dr. J.J. Schrijen
burgemeester

De raad van de gemeente Valkenburg aan de Geul,

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders de dato 23 februari 2021;

Gehoord de raadsadviescommissie Sociaal Domein de dato 22 maart 2021;

Gelet op het bepaalde in artikel 2.1. van de Jeugdwet 2015.

Besluit:

- De nota Preventief Lokaal Jeugdbeleid Valkenburg aan de Geul vast te stellen.
- Het college van burgemeester en wethouders de opdracht te geven om invulling te geven aan het beleid conform dit voorstel.
- Incidenteel een bedrag van in totaal € 225.000 te onttrekken uit de reserve sociaal domein, verdeeld naar € 100.000 in het 2021 en € 125.000 in 2022.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van 12 april 2021

De raad voornoemd,

mr. J.W.L. Pluijmen,
griffier

D.M.M.T. Prevoo,
voorzitter

